

Seminář ze sociální psychologie

podzim 2015

Mgr. Zuzana Kročáková

Probrané tematické okruhy

1. Sociální psychologie jako věda
2. Sociální potřeby
3. Zátěžové situace
4. Konflikt a sebeprosazení
5. Sebepojetí, vztah k sobě
6. Sociální percepce
7. Blízké vztahy
8. Sociální role
9. Sociální skupina
10. Komunikace

1. Sociální psychologie jako věda

- o SP jako základní disciplína psychologie
- o SP vs. sociologie
- o předmět zkoumání SP
- o základní pojmy SP a jejich souvislost

K.O.

- ? *Proč patří SP k základním psychol. disciplínám?*
- ? *Jaký je rozdíl mezi SP a sociologií?*
- ? *Jaké jsou oblasti zkoumání SP?*
- ? *Které vědní obory využívají poznatků ze SP?*

2. Sociální potřeby

- o definice soc. potřeb a důvody jejich existence
- o soc. potřeby v průběhu lidského života
- o následky neuspokojení soc. potřeby
- o soc. deprivace, její příčiny a následky
- o potřeba přijetí (pohlazení) vs. potřeba moci a vlivu K.O.
- ? *Proč máme sociální potřeby?*
- ? *Jaké postavení mají soc. potřeby v Maslowově pyramidě?*
- ? *Jaké jsou atributy důvěrného vztahu?*
- ? *Co je to bazální důvěra ke světu a jak souvisí se soc. potřebami?*
- ? *Jaké konkrétní soc. potřeby máme?*
- ? *Jaké reakce na frustraci vyvolává neuspokojení soc. potřeb?*

3. Zátěžové situace

- o společné znaky zátěž. situací a jejich sociální charakter
- o náročná životní situace, frustrace, deprivace, stres, konflikt

K.O.

- ? *Co je společného zátěžovým situacím?*
- ? *Čím se vyznačuje tzv. náročná životní situace?*
- ? *Jak vzniká frustrace jako situace a jako prožitek?*
- ? *Jaké mohou být vnější a vnitřní zdroje f.?*
- ? *Co jsou to reakce na frustraci? Jak fungují a proč je používáme?*
- ? *Co je to frustrační tolerance? Jak ji rozvíjet? Co přináší do života?*
(vizte např. Marshmallow test na You Tube nebo popis Stanford marshmallow experiment, pro fanoušky TEDTalks, nebo pro ty, co nevědí, co to je:
http://www.ted.com/talks/joachim_de_posada_says_don_t_eat_the_marshmallow_yet#t-8337)
- ? *Jak vzniká stres?*
- ? *Jak na stres reaguje organismus a proč?*
- ? *Jaké jsou nejčastější stresory? Můžeme je ovlivnit?*
- ? *Jak s vypořádat se stresem?*

3. Zátěžové situace - pokračování

- ? *Jak naše osobnost ovlivňuje prožívání zátěžových stavů?*
- ? *Proč má opakovaný či dlouhodobý stres patologické následky?*
- ? *Jak souvisí motivace k činnosti s její náročností a se stresem? (vizte grafy k heslu flow channel)*

Pedagogické souvislosti reakcí na frustraci:

- Proč nemotivovat žáky strachem z trestu?
- Jaké informace nám to dává o prožívání školního neúspěchu (situačního) a školní neúspěšnosti (dlouhodobějšího stavu)?
- Jak by to mělo ovlivnit učitele při zvažování trestu chování, které je zjevně důsledkem reakce na frustraci?
- Jak to mají s reakcí na frustraci učitelé? Jak své reakce udělat „výchovními“?

4. Konflikt a sebeprosazení

- o konflikt jako situace
- o druhy konfliktů dle účastníků
- o příčiny konfliktů
- o přístupy k řešení, sebeprosazení (síla, manipulace, asertivita, též pasivita, delegování)
- o možná vyústění konfliktů (win-win, win-lose, lose-lose, nevyřešení)
- o konflikt vs. problém

K.O.

- ? *Co je to vnitřní konflikt, kdy k němu dochází?*
- ? *Proč se primárně snažíme o řešení win – lose?*
- ? *K čemu může vést neřešení konfliktu?*
- ? *Co je to vyjednávání zaměřené na zájem?*
- ? *Co bych měl při konfliktu vědět o sobě?*
- ? *Jaké výhody má agresivní sebe prosazení?*
- ? *Čím se vyznačuje adekvátní (asertivní) sebeprosazení?*
- ? *Jakou roli v konfliktu hrají emoce?*

5. Vztah k sobě, sebepojetí

- o vztahy k sobě jako produkty socializace
- o sebepojetí jako obousměrný komunikační „filtr“
- o zdravý vztah k sobě
- o tělesné schéma a sebeobraz
- o vliv sociálního prostředí na sebepojetí a naopak
- o Johari okénko
- o ego-obranné mechanismy

K.O.

- ? *Jaký vztah sobě podněcuje oblibu u druhých?*
- ? *Proč je sebepojetí dynamické?*
- ? *Co je to sebenaplňující předpověď a jak se týká sebepojetí?*
- ? *Jaká období v životě jsou důležitá pro identitu?*

6. Sociální percepce

- o význam s.p. v interakci
- o vlivy na s.p.: prostředí a okolnosti, vnímané aspekty druhého a hlavně vnímající
- o percepční stereotypy
- o první dojem

K.O.

- ? *Co to je s.p. a co je jejím předmětem? Co vnímáme, co z toho usuzujeme?*
- ? *Co všechno s.p. ovlivňuje?*
- ? *Co je první dojem? Jak dlouho vzniká? Proč si ho vytváříme a co v něm primárně hodnotíme?*
- ? *Proč používáme percepční stereotypy?*
- ? *Jak se vyhnout vlivu percepčních stereotypů a proč?*
- ? *Jak s s.p. souvisí labeling a Pygmalion efekt?*

7. Vztahy

- o vztahy vs. komunikace
- o vliv potřeb a očekávání
- o vliv sebepojetí na vztahy
- o transakční analýza, ego stavy

K.O.

- ? *Proč potřebujeme blízké a důvěrné vztahy?*
- ? *Jak se ve vztazích projevuje očekávání?*
- ? *Jaký vliv má na naše vztahy náš systém hodnot a postoje?*
- ? *Vliv potřeby moci/vlivu na blízké vztahy?*
- ? *Proč vztahům neprospívá souzení druhého.*
- ? *Kde začíná cesta k dobrým vztahům a proč právě tam?*

8. Sociální role

- o soc. role a socializace
- o vlivy na aktuální projevy soc. role (společ. ideál, osobní ideál, aktuální stav, osobnost)
- o vliv doplňujících rolí
- o přijetí a nepřijetí soc. role

K.O.

- ? *Jak souvisí sociální role se socializací?*
- ? *Jak soc. roli ovlivňují společenská očekávání?*
- ? *Jaká rizika má velké osobní splynutí s jednou ze svých soc. rolí?*
- ? *Co se děje v případě vnitřního nepřijetí soc. role, v níž jsem?*

9. Sociální skupina

- o základní vlastnosti sociální skupiny
- o soc. skupina vs. soc. agregát
- o soc. skupina jako prostředí pro uspokojování soc. potřeb
- o referenční a členská skupina
- o význam referenční sk. v jednotlivých obdobích života
- o dynamika soc. skupiny

K.O.

- ? *Proč nám k uspokojení soc. potřeb nestačí bilaterální vztahy?*
- ? *Jaké vztahy mají členové malé sociální skupiny?*
- ? *Jak funguje skupina ve fázi performing?*
- ? *Jaký je rozdíl mezi sociální a skupinovou rolí?*
- ? *Jak poznám skupinu ve fázi stormingu?*
- ? *Jak, čím akcelerovat skupinovou dynamiku?*

10. Komunikace

K.O.

- Co je komunikace? V jakém vztahu je k interakci?
- Jaké prostředky používáme při nezprostředkované komunikaci? Jaký je podíl verbální a neverbální komunikace při přijímání sdělení?
- Jaký je vztah verbální a neverbální komunikace?
- Jaké jsou osobní motivy komunikovat, proč komunikujeme?
- Co vše je při promluvě zároveň (často nevědomě) sdělováno?
- Jaký je rozdíl ve vnímání komunikace mezi dítětem a dospělým?
- Co je to transakční analýza a jaké komunikační pozice popisuje?

Kontrolní otázky obecné

Otázky z celé soc. psy k dispozici pro Vaše domácí opakování a ověřování znalostí.

SOCIALIZACE

1. Jmenujte 3 produkty socializace.
2. Jaká je základní podmínka socializace?
3. Jaký je vztah mezi socializací a soc. učením?
4. Co je adaptace a co je adjustace?

KOMUNIKACE

1. Definujte komunikaci.
2. Co může vyjádřit celkový vzhled, oblečení?
3. Vyjmenujte všechny prostředky neverbální komunikace.
4. V čem spočívá strategie win-win. Na co se zaměřit, aby bylo možné tohoto výsledku dosáhnout?

Kontrolní otázky obecné

SOC. SKUPINA

1. Jaký je rozdíl mezi soc. skupinou a sociálním agregátem?
2. Vyjmenujte ve správném pořadí fáze vývoje skupiny.
3. K čemu jedinec potřebuje soc. skupinu. Co má navíc oproti dvoustranným vztahům?
4. Čím, jakým typem úkolu posílit skupinu ve fázi norming?

ZÁTĚŽOVÉ SITUACE

1. Co je společné zátěžovým situacím?
2. Co je a čím se vyznačuje náročná životní situace?
3. Jakou roli má adrenalin v zátěžové situaci a ve které?
4. Co jsou to copingové strategie? Dejte příklady.

Kontrolní otázky obecné

SOCIÁLNÍ PERCEPCE

1. Vysvětlete haló-efekt.
2. Jmenujte alespoň 5 sociálních vjemů. Co na druhém vnímám?
3. Jak škodí labeling učiteli (používá-li ho)?
4. Proč neumíme nesoudit a proč bychom se o to měli snažit?

SMĚS

1. Jaký je rozdíl mezi soc. psy. a sociologií?
2. Jaké jsou 3 složky postoje?
3. Jaký vliv má individualita na prožívání stresu?
4. Vysvětlete pojem transakční analýza a připojte pojmy.

Literatura

- o **Řezáč, Jaroslav: Sociální psychologie. Paido**
- o Výrost, Jozef, Slaměník, Ivan: Sociální psychologie. Grada
- o Herman, Marek: Najděte si svého manžana. Hanex
- o Berne, Eric: Jak si lidé hrají. Dialog